

*До разової спеціалізованої вченої ради  
Національного університету  
«Одеська юридична академія»*

*65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23*

## **РЕЦЕНЗІЯ**

**доктора юридичних наук, професора  
Григор'євої Христини Антонівни  
на дисертацію Сlepньової Катерини Вадимівни  
«Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру»,  
подану на здобуття ступеня доктора філософії  
за спеціальністю 081 «Право»**

**Актуальність теми.** Стрімка нормотворча динаміка у сфері зміни інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру на теренах сучасної України демонструє затребуваність та суспільну важливість цих відносин. Незалежно від особливостей політичних, економічних, соціальних та інших побудов існує стійка необхідність у державно-публічних інституцій мати в розпорядженні такий незамінний інструмент як земельний кадастр. Натомість конкретна наповненість його функцій, техніко-юридичних можливостей та правових режимів поставлена у залежність від ступеня розвитку правової системи та загальних тенденцій її розвитку. Це вказує на особливе місце державного земельного кадастру в системі земельних правовідносин України. Саме тому усі законодавчі зміни, що відбуваються під впливом євроінтеграційних, воєнних, екологічних та інших викликів, вимагають посиленого вивчення реформованих інституційно-правових засад, що наразі забезпечують функціонування сучасного державного земельного кадастру України. Цим зумовлюється високий ступінь актуальності рецензованого дисертаційного дослідження К. В. Сlepньової.

Дисертація є першим комплексним дослідженням інституційно-правових засад державного земельного кадастру з урахуванням новітніх умов

воєнного часу, чинного законодавства, прийнятого на виконання євроінтеграційних вимог, тощо. Авторка виявила уміння чітко висловлювати свою думку, робити логічні висновки, обґрунтовувати свою позицію, що допомогло їй вирішити поставлені завдання, які відповідають меті дослідження – комплексному та системному розробленню положень, спрямованих на розвиток доктрини земельного права, вдосконалення норм діючого законодавства щодо визначення поняття та ознак державного земельного кадастру, його принципів, особливостей процедурного забезпечення тощо, задля підвищення ефективності нормотворчої і правозастосовної діяльності у цій сфері.

Висновки, рекомендації та пропозиції, які наводить дисертантка, є належно обґрунтованими, логічними, та такими, що відповідають необхідному рівню даного виду робіт. Дисертація є завершеною працею, оформленою відповідно до встановлених вимог, а науково-обґрунтовані результати проведеного дослідження у сукупності розв'язують конкретні наукові завдання, що мають суттєве значення як для теорії, так і для практики застосування матеріального права щодо інституційно-правового забезпечення ведення державного земельного кадастру.

**Наукова новизна положень, які виносяться на захист.** Вивчення змісту дисертації дає можливість стверджувати, що всі сформульовані автором елементи наукової новизни, отримані в ході даного дослідження, є доведеними та такими, що несуть у собі низку концептуальних висновків і рекомендацій, що мають теоретичне та практичне значення.

Зокрема, серед наукових ідей, які найбільше привернули увагу, слід виокремити наступні:

- здійснено періодизацію розвитку правового регулювання відносин, пов'язаних із веденням Державного земельного кадастру, часів незалежності України, на такі періоди: *1) перехідний період (1991-1996 р. р.): становлення і розвиток правового регулювання відносин, пов'язаних із веденням державного земельного кадастру, обумовленого здійсненням земельної*

реформи, що супроводжувався процесом накопичення інформації про землі у письмовому вигляді; 2) *проміжний період (1997-2010 р. р.)*: перехід до автоматизованої інформаційної системи ведення державного земельного кадастру; 3) *основний період (2011-2019 р. р.)*: становлення і перехід до автоматизованої геоінформаційної системи, впровадження Публічної кадастрової карти, що обумовлено прийняттям Закону України «Про Державний земельний кадастр», остаточне запровадження «дуальної системи» ведення державного земельного кадастру і реєстрації прав на землю; 4) *завершальний період (2020 р. – сьогодні)*, впровадження і функціонування національної інфраструктури геопросторових даних, підвищення рівня прозорості і доступу до інформації про землю шляхом створення національного порталу геопросторових даних, що обумовлено прийняттям Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних», забезпечення інтегрування до європейської інфраструктури геопросторових даних;

- доведено, що інституційне забезпечення ведення Державного земельного кадастру є системою, що представляє собою послідовну діяльність уповноважених суб'єктів державної влади, інших суб'єктів, що на підставах і у порядку, визначеному законом, реалізують функції у сфері ведення державного земельного кадастру, і охоплює за своїм змістом дві складові: інституційно-організаційну і інституційно-правову;

- запропоновано класифікацію суб'єктів у сфері Державного земельного кадастру: 1) базові суб'єкти як центральні органи виконавчої влади, які в межах покладених на них повноважень: а) забезпечують ведення та адміністрування Державного земельного кадастру (Міністерство аграрної політики та продовольства України); б) здійснюють ведення та адміністрування Державного земельного кадастру (держатель – Держгеокадастр, адміністратор – ДП «Центр Державного земельного кадастру»; в) забезпечують реалізацію державної політики у сфері цифровізації, надання електронних та адміністративних послуг (Міністерство

цифрової трансформації України); 2) допоміжні суб'єкти, що в тій чи іншій мірі забезпечують функціонування Державного земельного кадастру (Кабінет Міністрів України, Міністерство економіки, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державне агентство України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України та інші органи); 3) головні суб'єкти ведення Державного земельного кадастру, що мають особливий правовий статус, здійснюють безпосередньо внесення відомостей (змін до них) до Державного земельного кадастру та їх надання (державні кадастрові реєстратори); 4) інші органи та особи, які на умовах і в порядку, визначеному законом, наділені окремими повноваженнями у сфері Державного земельного кадастру (адміністратори центрів надання адміністративних послуг, уповноважені посадові особи виконавчих органів місцевого самоврядування);

- провадження з надання земельних адміністративних послуг у сфері державного земельного кадастру запропоновано визначати як урегульовану земельно-процедурними нормами систему взаємопов'язаних послідовних процедурних дій, що здійснюються спеціально уповноваженими органами, іншими особами, у порядку і на умовах, визначених законом, за зверненням заінтересованої особи з метою створення умов для реалізації такою особою належних їй земельних прав і інтересів та виконання покладених на неї обов'язків.

**Особливої уваги заслуговує** нормативна основа роботи, яку становлять чинні Конституція України; міжнародно-правові акти, ратифіковані Верховною Радою України; законодавство України, норми якого врегульовують суспільні відносини з ведення державного земельного кадастру; практика застосування чинного законодавства.

**Практичне значення одержаних результатів.** Висновки і пропозиції становлять науковий та практичний інтерес і можуть бути використані у:

- у науково-дослідницькій роботі – для подальшої розробки і дослідження питань щодо інституційно-правових засад ведення державного земельного кадастру;

- у нормотворчій діяльності – для вдосконалення чинного законодавства України з проблем ведення державного земельного кадастру;

- у правозастосовній діяльності – у роботі органів державної влади, органів місцевого самоврядування, судової влади під час застосування даних Державного земельного кадастру;

- у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Земельне право», «Екологічне право», «Природноресурсове право», підготовці відповідних спецкурсів, підручників та навчальних посібників.

**Апробація результатів дослідження.** Авторкою проведена належна апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні висновки, положення і пропозиції дисертаційного дослідження викладені у 10 наукових працях, з них 3 наукові статті опубліковано у фахових виданнях з юридичних наук, перелік яких затверджено МОН України, 1 наукова стаття опублікована в зарубіжному періодичному виданні, та 6 тез доповідей на наукових заходах.

**Оцінка змісту дисертації.** Структурно дисертація складається з анотацій українською й англійською мовами, вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (332 найменувань) та додатків.

**Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.** Однак, незважаючи на значну кількість позитивних моментів, у дисертації К. В. Слепньової є й ряд положень, висновків та пропозицій, які носять дискусійний характер і потребують додаткової аргументації здобувачкою у процесі публічного захисту, а саме:

1. У рецензованій дисертаційній роботі авторка ґрунтовно розкрила цілу низку важливих функцій сучасного Державного земельного кадастру і цілком слушно наголосила на тому, що відносини з його ведення є різновидом

земельно-інформаційних, тобто *«...виникають під час збору, обробки, систематизації, зберігання, захисту і надання земельно-кадастрової інформації задля забезпечення ефективного управління земельними ресурсами та гарантування прав землевласників і землекористувачів»* (стор. 176). Цією тезою було вдало підкреслено значення та вагомий потенціал Державного земельного кадастру в управлінській діяльності, але сферу такого застосування дещо обмежено суто земельними відносинами. Наприклад, здобувачка не зазначає, чи виконує ДЗК агропротекційні функції відповідно до чинних інституційно-правових засад. На захисті було би доречно уточнити роль ДЗК у системі державної підтримки сільського господарства України.

2. У підр. 2.1. авторка окремо зупиняється на питанні про включення меліоративних мереж до числа об'єктів Державного земельного кадастру. Однак, послідовно навівши низку аргументів на користь того, що *«реєстрація у державному земельному кадастрі нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки, засвідчує про новий етап у розвитку державного земельного кадастру»* (стор. 85), а також проаналізувавши доводи про те, що *«звуження чи то надмірне розширення об'єктів земельного кадастру може мати вкрай негативні наслідки для його нормального функціонування»* (стор. 85), здобувачка так і не зробила висновку щодо власного ставлення до цієї новели. Під час захисту було би цікаво почути думку авторки щодо цього неоднозначного питання.

3. Складовою мети дисертаційного дослідження зазначається формулювання *«практичних рекомендацій щодо удосконалення правового регулювання відносин із ведення Державного земельного кадастру»* (стор. 5). Звичайно, найбільш обґрунтованими будуть ті рекомендації, що будуються не лише на теоретичних розвідках, але й на всебічному науковому аналізі матеріалів практики. У зв'язку з цим на захисті доцільно зазначити, чи вивчалися емпіричні дані у процесі виконання дисертаційної роботи. Можливо, авторка помітила певні закономірності щодо того, які види спорів у

даний сфері є найбільш типовими та/або поширеними, що має враховуватися у процесі подальшого удосконалення законодавства.

Разом із тим, характер наведених міркувань щодо окремих питань у роботі в цілому не знижує наукової цінності представленого на захист дослідження.

**Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.** Основні положення дисертації з належним ступенем повноти були відображені у наукових статтях, підготовлених та опублікованих дисертанткою, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації.

Аналіз тексту дисертації К. В. Слепньової «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» свідчить про відсутність порушень авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень і відомостей; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики дослідження та джерела інформації.

Загалом, дисертаційна праця К. В. Слепньової є завершеним, змістовним, логічно та виважено побудованим дослідженням, а одержані висновки, результати та пропозиції є науково значимими та актуальними для правозастосування. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим вимогам до такого виду наукових робіт. Мова роботи відзначається точністю, логічністю та аргументованістю викладу, що відповідає науковому стилю. Наукові положення у тексті дисертації за формою викладу доступні, у смисловому плані довершені, цілісні та взаємопов'язані.

## **ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК**

Отже, слід дійти загального висновку, що дисертація К. В. Слепньової «Інституційно-правові засади ведення державного земельного кадастру» відповідає спеціальності 081 – «Право» та вимогам Порядку підготовки

здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка – Катерина Вадимівна Слепньова заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 – «Право» за спеціальністю 081 – «Право».

**Рецензент,  
професор кафедри аграрного,  
земельного та екологічного права  
Національного університету  
«Одеська юридична академія»,  
доктор юридичних наук, професор**

**Христина ГРИГОР'ЄВА**